

Hindukuş Dağları'nın güneyinde yerleşik olan Kalaç Türkleri ve Afganlar da Sevuktekin'in buyruğu altına girerler. Böylece Sindh, Afganistan ve Beluçis-tan'ın büyük bölümü Sevuktekin'in eline geçmiş olur. Hindulardan önemli ölçüde ganimet de elde edilir ve bu kazançla Orta Asya'dan daha fazla asker getirilerek ordu güçlendirilir (Bayur 1987/1). Ayrıca savaşçı Kalaç Türkleri ve Afganlar da Gazne'nin büyüüp güçlenmesinde katkıda bulunmuşlardır. Kuzeyde Sâ mânîler devletinin dağılma sürecinde olması da Gazne Türk Beyliği'nin öne çıkabilmesini sağlar.

Sâ mânîler devletinin dağılma sürecinde olması diğer Türk beyleri arasında çekişmelerin artmasına neden olur. Gazne, Sâ mânîler içerisinde en güçlü beyliklerden biri iken Sâ mânîler içindeki iç çekişmeler ve komşu devletlerin saldırıları Gazne Türk Beyliği'ni de çatışmaların içine çeker. 993'te Sevuktekin, Horasan'ın bir bölümünü ele geçirir. Herat, Horasan ve Belh çevresinde egemenliğini sağlamlaştırmak için çalışır ancak Belh şehrinde sağlığı bozulduktan sonra 997 yılının Ağustos'unda Gazne yolunda ölür.

Mahmud

Sevuktekin'in ölümünden sonra 997'de yönetimi ele alan ve babasından yarım kalan Hindistan'a (Hayber Geçidi'nden) ulaşma başarısını elde eden Mahmud, çağının en büyük ve güçlü hükümdarlarından biri olmasının yanında siyasi ve askeri dehasıyla da efsaneleşmiştir. Bayur'un belirttiği üzere "Tabakat-ı Nasiri'ye göre 361 yılının aşure gecesinde (1/2 Kasım 971'de) doğar. Henüz dünyaya gelmeden bir saat kadar önce babası Sevuktekin, bir rüyada salonundaki mangaldan bir ağaç çıktığını ve büyüyerek bütün dünyayı gölgelediğini görür; yine bu gece Sindh ırmağı üzerindeki Veyhand'da bulunan ünlü Hindu mabedi yıkılır" (1987/1: 136).

Sevuktekin'in ölümüyle Mahmud'un tahta geç-mesi arasında 7-8 aylık gecikme vardır çünkü Mah-mud'un büyük kardeşi İsmail, babasının vasiyeti üzerine tahta daha önce oturmuştur. Sevuktekin öldü-ğünde Mahmud'un Gazne'den uzak oluşu da bu duru-mun nedenlerinden birisi olarak görülür. İsmail, 7-8 ay kadar tahtın sahibi olur Mahmud da bu süre boyunca kardeşinden tahtı devralmak ister ve kendisine başkumandanlık teklif eder. Ancak İsmail bunu reddedince iki kardeş arasında mücadele başlar. Bu esnada Sâsânîler devleti ve diğer komşu devletlerde iç karışıklıklar sürmektedir. 998 yılının ilkbaharında ordunun ve halkın desteğini alarak Mahmud, Gazne tahtına oturur ve tahta çıktıktan sonra ilk iş olarak Gazne çevresindeki kargaşayı düzeltir, Horasan beyle-rini kendine itaat ettirir ve Bağdat Halifesi El-Kadr Billah adına hutbe okutur. Halife, Mahmud'un hutbe okutma jestine karşılık ona değerli bir hilat ile ele geçirmiş olduğu yerlerin hükümdarı olduğunu gösterir bir menşur yollar. Mahmud'un hilatı giyip menşuru teslim almasından itibaren Gazne devletinin bağımsız-lığı resmî olarak başlamış olur.

Gazne'nin bağımsızlığı halife tarafından tanınca artık Mahmud da her yıl gaza yapmak için and içmiş durumundadır. 1000 yılının son aylarında Mahmud, Kabil'in doğusunda kalan bazı yerleri ele geçirir ve 1001 yılında Hindistan üzerine ilk seferini Pencab ve dolayla-rına düzenler. Babası Sevuaktekin'in de savaşmış olduğu Caypal'a savaş açıp Hindu ordusunu ezer ve Caypal'ı esir alır. Bu savaş sonucunda Gazne ordusunun eline büyük miktarda ganimet geçer.

1001 yılındaki ilk Hindistan seferinden sonra, Hind kelimesi Mahmud için potansiyel zenginlik anla-mına gelmiş olur ve ilerleyen yıllarda Hindistan'a tam on yedi sefer düzenler. Mahmud ve ordusunun hede-finde Hindistan'ın zenginliklerinin yanı sıra Bağdat Halifesi'nin kâfir ilan ettiği Sindh ve Multan Emirlikleri de vardır.

1004 yılını 1005'e bağlayan kış, Multan Emirliği üzerine sefer düzenleyen Mahmud buranın yönetimi için Nevase Şah'ı görevlendirir (Bajwa 2012) ancak Multan'dan ayrıldıktan sonra Nevase Şah burada isyan çıkarıp başına buyruk hareket etmeye başlar. Üç yıl sonra 1008 yılında Mahmud bu kez Multan'a Nevase Şah için gelir ve etkisiz hale getirir.

Mahmud ve ordusunun en çok ses getiren sefer-leri, Hindu tapınaklarına olmuştur. 1025 yılında Som-nath'da ele geçirilen ganimetin miktarı altı buçuk ton altını bulmuştur.

Hindistan seferleriyle Bağdat halife-sinin hayran kaldığı Mahmud, Somnath'daki seferinin ardından Hintli tarihçiler tarafından barbar olarak nitelendirilecektir. Mahmud, Pencab bölgesini ele geçirdikten sonra Lahor valisi olarak Malik Ayaz'ı tayin edince uzun yıllar, sürekli saldırılara maruz kalmış ve tahrip edilmiş bir şehir olan Lahor yeniden restore edilmeye başlanır. Gazne ise Hindistan'dan elde edilen zenginlikle gelişerek devrin ihtişamlı kültür ve ticaret merkezlerinden bir haline gelmiştir. Çevre ülkelerden, dönemin önemli bilim adamları, sanatçıları ve pek çok entelektüel, kısa zamanda modern ve gösterişli bir şehir haline dönüştürülen Gazne'ye yerleşmeleri için teşvik ediliyordu. Bu insanlar arasında dünyaca ünlü tarihçi El-Bîrûni de bulunmaktadır ve kendisi "Gazneli Mahmud'un Hindistan'ın kuzeybatı bölgelerini ele geçirmesinden sonra Hindistan'a gitmiş orada Sanskrit dili öğrenmiş, geleneksel Hint bilimlerini, örf ve âdetlerini etraflıca inceleme olanağı bulmuştur" (Kayalı 2018:22). Yazarın Tahkîku Mâli'l Hind adlı eseri günümüzde tarih araştırmacılarının Hindistan ile ilgili başvurduğu temel kaynaklardan biridir. Yine bu dönemin aydınları arasında ünlü şair Firdevsi de bulunmaktaydı. Hatta Firdevsi, Şahname adlı meşhur eserini Gazne'de Sultan Mah-mud'un sarayında tamamlamıştı.

Pencab ve Hindistan'ın kuzeybatı sınır bölge-sinde Hindu gücünün kırılmasının nedeni

Hinduların Müslümanlar karşısında hep dezavantajlı durumda olmalarıydı. Müslüman tarafın

içinde bulunan Türk savaşçılar ve Türklerle akraba olan diğer Orta Asya'lı süvariler, savaşlarda belirleyici rol üstlenmekteydiler (Bajwa 2012). Bunun yanında; Müslüman ordularının içinde Türkistan yörelerinden orduya köle olarak girip general ya da başkumandan mevkilerine kadar yükselebilen örneklerin olması ve ordu içinde başarılarına göre yükselebilmek hakkının eşit olarak herkese tanınması diğer askerlerin motivasyonunu da olumlu yönde etkilemekteydi. Ayrıca; Kuzeyde dağların ardından çıkıp gelen çok sayıda profesyonel savaşçının Hindistan'a sadece zengin olma umuduyla değil; kalplerindeki savaşma arzu-sunu bastırmak için geldiklerini de unutmamak gerekir.

1030 yılında Gazneli Mahmud'un ölümüyle Gazne Devleti çöküş ve dağılma sürecine girer. Hanedanlık içinden Mahmud'un bıraktığı mirası ve ülkeyi, yönetebilecek yeterlilikte liderler çıkmaz. Ancak, Gazneli Mahmud isminin, şanı ve ululuğu sayesinde hanedan üyeleri 150 yıl daha varlıklarını sürdürebilmişlerdir. Bu dönemde Hindistan Alt Kıtası'nın geleceği de önemli bir biçimde Orta Asya ve Gazne'deki mücadelelerin sonucuna bağlı olarak yeniden şekillenmiştir. 1040'a kadar Gazne üzerine Orta Asya'dan ardı kesilmeyen Türk boylarının akınları ve Perslerin düşmanlığı, Gazne Devletinin merkezinin Peşaver ve Pencab bölgesine kaydırılmasına neden olmuştu. Gazne'nin Pencab bölgesindeki merkezi olan Lahor şehri, 12. yüzyıla gelindiğinde önemli bir kültür merkeziydi. Aynı zamanda Lahor, son Gazne Hanedanına da sığınma yeri olarak ev sahipliği yapmıştı.